

La concentració de mitjans 'versus' pluralitat

Als inicis de la transició democràtica espanyola, els mitjans de comunicació estaven molt diversificats en empreses febles i majoritàriament en mans d'editors d'àmbit familiar, mentre que a l'Europa comunitària ja havia començat un ampli procés de consolidació de grups mediàtics potents i un procés de concentració incessant cap a grups cada vegada més multinacionals, monopolístics o oligopolístics. El procés de concentració a Espanya, per tant, s'inicia tard i lentament. Primer, amb l'oportunitat d'adquirir a baix preu el desmantellament de la premsa pública de l'antic règim. Després, sobretot, amb l'aparició de la televisió privada que requeria importants inversions. Finalment, amb l'intent de crear grups empresarials potents a partir de la privatització de Telefónica. Però justament perquè el procés era endarrerit, els grups que ja operaven en l'àmbit multinacional i multimèdia van veure Espanya com a una gran oportunitat, desembarcant a formar part de cada una de les grans iniciatives de la comunicació, tan en la premsa diària i no diària, com en la radiofonia i la televisió.

La conseqüència de tot plegat és que avui uns cinc grups empresarials concentren la quasi totalitat de la premsa, la general i la regional; la ràdio i la televisió privada i són a la vegada participats pels grans grups multimèdia transnacionals. El mal dels processos de concentració és que si bé és notori quan comencen, no tenen aturador. Les lleis antimonopoli són en el cas dels mitjans de comunicació insuficients perquè no es tracta de regular la conducta del mercat si no de garantir la pluralitat de les veus d'un bé que no es una mercaderia si no un dret de la ciutadania. Tota nova concentració redueix el pluralisme de les veus. I avui cinc grups de columnistes i ideòlegs de cinc grups de comunicació inunden la seva uniformitat al conjunt de mitjans de totes les espanyes. Però, com dèiem, el procés no ha culminat, és una carrera sense fi i sense retorn si ningú hi posa remei. Que la democràcia es posa en perill és tant evident que només cal analitzar el cas italià amb Berlusconi com a gran magnat dels mitjans de comunicació i alhora primer ministre i operant, per si fos poc, en interessos de mitjans de molts d'altres països. Si el Parlament europeu no reacciona i pren cartes en una qüestió de tanta transcendència, el projecte europeu serà inexorablement pels mercaders en el pla econòmic i pels totalitaris en el polític.

Enric Bastardes